
Resolutioun – Wahlsystem zu Lëtzebuerg

Kommissioun Chancegläichheet

Viru genau 100 Joer gouf Lëtzebuerg a Wahlbezirker opgedeelt^[1]. Säit dem huet eis Gesellschaft sech steeteg verännert an entwéckelt. Sou ass zum Beispill de Prozentsaz vun den Ausländer staark an d’Luucht gaange genausou wéi d’Bevëlkerungsdicht vu verschiddenen Dierfer a Stied sech verännert huet. Dann stellt ee sech d’Fro op de Wahlsystem sech net och ännere misst.

Des Weideren ass eis opgefall, datt et eng Rei Demokratiedefizite ginn, dorënner fällt ënner anerem d’Altersbeschränkung an de Manktem vum Ausländerwahlrecht an der repräsentativer Demokratie wéi Letzebuerg eng ass. Ëmmerhi si 57% vun der Bevëlkerung net wahlberechtegt, deemno geet just eng Minoritéit wielen a bestëmmt d’Politik vum Land, wat onvirdeelhaft an eng gerecht repräsentativer Demokratie a Fro stellt.

Ausserdeem koum et 2015 hei zu Lëtzebuerg zu engem Referendum deen dräi Froe beinhaltet huet: D’Wahlrecht ab 16, d’Ausländerwahlrecht an d’Mandatsbeschränkungen. Dës dräi Froen si vun der wahlberechtigter Bevëlkerung ofgelehnt ginn.

An dëser Resolutioun erkläre mir lech wéi eng Problemer de lëtzebuergesche Wahlsystem huet a proposéieren deementspreechend och akut Verbesserungen.

Eis Kommissioun:

- a. *Ass alarméiert*, datt hei am Land nëmmen eng Minoritéit wile kann. D’Kommissioun:
 - *Bedauert*, datt d’Altersbeschränkung d’Minoritéit ënnerstëtzt.
 - *Weist drop hin*, datt ons auslännesch Matbierger an den Nationalwahle kee Wahlrecht hunn, wat och erëm d’Minoritéit als Wielerschaft ënnerstëtzt.
- b. *Ass iwwerzeegt*, datt de Panaschéiersystem de Bekanntheetsgrad vu Kandidaten iwwert deenen hier fachlech Kompetenze stellt.
- c. *Erënnert*, datt eise Rechemodell grouss Parteie vis-à-vis vu klenge Parteie bevirdeelegt well si e Rechtsetz kréien. Dëst ass net nëmmen opgrond vun eisem Rechemodell mee och opgrond vun der Opdeelung vun de Bezierker de Fall.
- d. *Stellt fest*, datt et weder e reegelméisseg Wiessel nach ee Renouveau an der Zesummesetzung vun den Deputéierten a Ministere feststellbar ass a soumat keng dynamesch Politik genausou wéi d’Abréng vum neien Ideeën ass virhanden ass.
- e. *Bedauert*, dass d’Gesetz vun der Verletzung vun der Wahlflicht net respektéiert, respektiv applizéiert gëtt.
- f. *Mëcht opmierksam*, datt den Duerchschnittsalter bei de Wahlberechtigten zéng Joer méi héich ass wéi den Duerchschnittsalter vun der lëtzebuergescher Bevëlkerung. Dëst féiert dozou, datt déi Ideeën, déi déi Jonk betreffen, oft net a Betruecht gezu ginn. Am Géigendeel, et ginn éischter déi Problemer, déi déi eeler Schichten uginn, berécksiichtegt.
- g. *Erkennt*, datt een opgrond vun de Wahlbezierker e begrenzte Choix huet. Sou kann e Wieler aus dem Norden beispillsweis kee Kandidat aus dem Süde wielen.

Eis Kommissioun:

1. *Verlaangt* d' Aféierung vum Wahlrecht ab 16. Domadderverbonn soll an der Schoul och méi iwwert Politik geschwat ginn. Zum Beispill soll dat scho bestoend Fach *Instruction civique* méi ausgebaut, säi Potenzial fir eng politesch Bildung méi ausgeschöpft a méi fréi agefouert ginn. Domat wëlle mir méi Informatioun a praktescht Schaffen, wéi zum Beispill Diskussiounen, fuerderen. Dëst ass wichtig fir dem jonke Wieler d' Politik méi no ze bréngen.
2. *Fuerdert* d' Residenzwahlrecht fir EU- an Net-EU-Bierger anzeféieren. Dëst stelle mir eis ënnert bestëmmte Konditioune vir:
 - Eng Residenz- an Aarbechtsklausel vu fënnef Joer
3. *Erwaart*, dass d' Panaschéiermethoden vun anere Länner, déi de Problem mam Bekanntheetsgrad minimiséiere kéinten, a Betruecht geholl an ëmgesat ginn. Zum Beispill kann een an der Belsch nëmmen op enger Parteilëscht panaschéieren an an Däitschland gëtt de System vun der *ersten und zweiten Stimme*¹ ugewend.
4. *Recommandéiert* alternativ Rechemodeller, wéi dee vum André Sainte-Laguë². Während de momentane Rechemodell ëmmer ofronnt, ronnt dëse Rechemodell nom normale Prinzip op.
5. *Schléit fir*, dass d' Parteie méi Wiessel, wéi zum Beispill méi Jonker, an hier Wielerlëschten abréngen. Dëst soll zum Beispill bei Chamber a Regierungsmandater op zwee konsekutiv Legislaturperioden limitéiert ginn, a vir t' dauer vun enger Legislaturperiod net untriede kann bevir ee sech nach eng Keier opstelle kann.
6. *Erwaart*, dass d' Konsequenze vun der Verletzung vun der Wahlflicht méi konsequent vum Staat verfollegt ginn.
7. *Proposéiert*, dass Stëftungen, Plattformen an Informationsquellen, wéi den Zentrum fir Politesch Bildung oder *smartwielen*, méi vum Staat ënnerstëtzt, verbessert an ausgebaut ginn.
8. *Encouragéiert*, dass een, wann een als auslännesche Matbierger bis d' Konditioune fir dat passivt Wahlrecht erfëllt, e Bréif Heem geschéckt soll kréie fir, dass een op säi Wahlrecht opmierksam gemaach gëtt.
9. *Verlaangt* d' Neiberechnung vun de Sätzverdeelung pro Wahlbezierk an d' Méiglechkeet iwwert d' Wahlbezierksgrenzen driwwer eraus wielen ze kennen.

Eng Demokratie kann nëmmen da funktionéieren, wann d' Vollek d' Entscheidungen trëfft; dofir ass eng Majoritéit vu Wahlberechtigten noutwenneg. De Problem ass, dass hei am Land nëmmen eng Minoritéit wile geet. D' Entscheedunge vun dëser Minoritéit betreffen awer d' Majoritéit vun der Bevëlkerung. Mee kann een da wierklech nach vun enger Demokratie schwätze wann eng Minoritéit iwwert eng Majoritéit bestëmmt?

Nëmmen well 2015 am Referendum déi dräi Froen ofgelehnt gi sinn, muss dat net heeschen, dass dat eng endgültig Decisioun fir déi nächst Generatiounen ass. Et kann een dat net einfach ënnert den Teppech kieren an dovunner ausgoen, dass dës Themen dann ni méi ugeschwat wäerte ginn. Ausserdeem hunn zwou vun deene Froen net mol d' Wieler selwer betraff.

Zudeem sinn 1972, wou de Wahlalter vun 21 op 18 Joer erofgesat ginn ass, déi nammlecht Argumenter opgelëscht gi sinn, wéi bei der Senkung vum Wahlalter op 16.

Fir deemools war de System villäicht gutt, mee eis Gesellschaft verännert sech, genausou wéi all aner och, steeteg weider a genausou muss dat och fir en zäitgeméisst Wahlsystem gëllen, amplaz sech zeréckzelehnen, nozekucken an näischt géint de gréissten Demokratiedefizit vum Land ze ënnerhuelen. Eis Gesellschaft verännert sech, eist Land verännert sech an eis Politik a Gesetzer mussen sech deementspreechend och verännern.

¹ <https://de.m.wikipedia.org/wiki/Zweitstimme>
<https://www.bpb.de/mediathek/599/erst-und-zweitstimme>

² <https://de.m.wikipedia.org/wiki/Sainte-Laguë-Verfahren>